

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนานับว่าเป็นศาสนาที่มีอายุเก่าแก่เป็นอันดับสอง รองจากศาสนาพราหมณ์ ที่ดำรงอยู่ในรูปของศาสนาฮินดู พระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในโลกเมื่อ ๔๕ ปีก่อนพุทธศักราช (พุทธศักราชเริ่มนับ ๑ ถัดจากปีที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน)^๑ ในดินแดนชมพูทวีปซึ่งในปัจจุบันได้แก่ ประเทศอินเดีย และเนปาล โดยเริ่มขึ้นในวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่พวกปัญจวัคคีย์ ซึ่งตรงกับวันเพ็ญ เดือนอาสาฬหะ (ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘)^๒ จากวันนั้นเป็นต้นมา พระพุทธเจ้าได้เสด็จจาริกออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทั่วชมพูทวีป โดยในระยะแรกพระองค์เสด็จออกเผยแผ่พระองค์เดียว เมื่อมีสาวกมากขึ้น ก็ให้พุทธสาวกออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย โดยที่พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเผยแผ่ ให้พระสาวกยึดถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ให้แสดงธรรมมีเหตุผล สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ละแง่แต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา อนุเคราะห์ มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมไม่ยกตน ไม่เสียดสี ช่มผู้อื่น^๓ ตลอดจนยึดหลักโอวาทปาฏิโมกข์ คือการไม่กล่าวร้ายผู้ใด มีความสำรวมในศีล เป็นต้น^๔ ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปในชมพูทวีปอย่างรวดเร็ว ชาวชมพูทวีปพากันละทิ้งลัทธิเดิมแล้วหันมานับถือเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น เป็นลำดับ เมื่อกาลเวลาผันเปลี่ยนไปก็ทำให้สังคมนั้นมีความรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้ามากกว่าแต่ก่อน ทั้งวิวัฒนาการต่างๆ ผู้คนหลากหลาย ทำให้ยากแก่การเผยแผ่หลักธรรม แบบแผนในการเผยแผ่หลักธรรมในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนประยุกต์ให้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ในปัจจุบันแนวคิดเรื่ององค์การการเงินชุมชนได้แพร่หลายไปทั่วประเทศไทยและกำลังเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ในรูปแบบและชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โครงการธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แม้ว่าองค์การการเงินชุมชนดังกล่าวจะมีชื่อเรียก รูปแบบ และรายละเอียดที่แตกต่างกัน แต่ต่างมีเป้าหมายที่ไม่แตกต่างกัน

^๑ราชกิจจานุเบกษา ๒๙ ก, ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕, หน้า ๒๖๔.

^๒ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสำนักสังฆนายก เรื่อง กำหนดพิธีอาสาฬหบูชา, เล่ม ๗๕, ตอน ๕๗, ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑, หน้า ๒๑๖๙

^๓สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, ศาสนาเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๓.

^๔ดูรายละเอียดใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐-๕๑, ข.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๓-๑๘๕/๙๐-๙๑.

มากนัก นั่นคือ การปล่อยเงินสินเชื่อเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก กระตุ้นการออมระยะยาวโดยเฉพาะสำหรับใช้ในยามชราภาพ การจัดสวัสดิการและส่งเสริมวิสาหกิจและกิจกรรมสร้างเสริมความสามัคคีในชุมชนตลอดจนดำเนินธุรกิจการเงินที่ประสงค์จะอยู่ได้อย่างยั่งยืนเพื่อดูแลชีวิตของกันและกัน ส่วนเป้าหมายสูงสุดคือ การใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน

พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ก็เป็นพระภิกษุสงฆ์อีกรูปหนึ่งที่ได้เสียสละและอุทิศตนเองเพื่อการเผยแผ่หลักธรรมพระพุทธศาสนา จึงได้นำแนวคิดเรื่ององค์การการเงินชุมชน มาถ่ายทอดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานราชการที่สนใจจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เป็นหลัก เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้ ความเป็นมาของการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กระบวนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ การบริหาร การจัดการ ระบบบัญชี ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน การพัฒนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ฯลฯ วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ พระอาจารย์สุบินใช้วิธีการนำหลักธรรมเข้ามาสอดแทรกกับเรื่องการเงิน การใช้เงินให้เป็นประโยชน์ ทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีความเข้มแข็งและสามัคคีกันในชุมชน

การที่พระอาจารย์สุบิน ปณีโต เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (สัจจะสะสมทรัพย์) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ได้ฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานา มากมาย จนในที่สุดก็เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ เกียรติคุณที่ได้รับ คนดีศรีสังคม บุคคลดีเด่นของสังคม ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาภูมิปัญญาชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (สัจจะสะสมทรัพย์) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ดังนั้นจากปัญหาของดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหานั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ว่าท่านได้มีวิธีการสอดแทรกหลักธรรมเข้าไปในกิจกรรมและโครงการของท่านอย่างไร ทำไมชาวบ้านถึงให้การยอมรับและปฏิบัติตามหลักคำสอนของท่าน ทำให้ชาวบ้านรู้จักความสามัคคี การพึ่งตนเอง การเสียสละ และการประหยัด รู้จักประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต จนในที่สุดก็ได้ก่อตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้น ซึ่งคล้ายๆ กับเป็นธนาคารของชาวบ้าน โดยมีชาวบ้านบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ของชุมชนกันเอง และมีเงินสัจจะสะสมทรัพย์ของกลุ่มชาวบ้านหมุนเวียนนับพันล้านบาท และมีสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตามชุมชนต่างๆ มากมาย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวความคิดการเผยแผ่หลักธรรม ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต

และการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต

๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๒.๑ แนวความคิดการเผยแผ่หลักธรรม ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต

และการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ วิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

ขอบเขตด้านเอกสารผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นต้องศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต จาก พระไตรปิฎก ภาคพระสูตร ขุททกนิกาย สุตตนิปาต (ขุ.สุ./๒๕/๓๑๑/๓๖๑) และสังคาลสูตร ที่ฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ที.ปา.๑๑/๑๗๒-๒๐๖/๑๙๔-๒๐๗) เอกสาร หนังสือ เทป ซีดี พระไตรปิฎก สัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เขตตำบลพื้นที่บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มสมาชิกสัจจะสะสมทรัพย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๒ รูป/คน อันประกอบด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๖ รูป และคฤหัสถ์ ๖ คน

๑. พระครูสังฆรักษ์ทรงวุฒิ รองเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๒. พระครูสุธรรมาธร เจ้าอาวาสวัดธรรมาภิบาล อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๓. พระครูวิมลโสมนันท์ เจ้าอาวาสวัดท่าโสม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

๔. พระครูโมฆิตตวิริยคุณ เจ้าอาวาสวัดหนองเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๕. พระครูโสภณสุตวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

๖. พระปลัดสุทธินันท์ ชินวิโส เจ้าอาวาสวัดอ่างกระป่อง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
๗. อาจารย์ประดิษฐ์ ดวงนภา ประธานเครือข่ายกลุ่มสัจจะฯ วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด
๘. อาจารย์วรรณ บัญล้อม กรรมการเครือข่ายกลุ่มสัจจะฯ วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด
๙. คุณริญจวน เนตรสุวรรณ กรรมการเครือข่ายกลุ่มสัจจะฯ วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด
๑๐. นายสุรศักดิ์ ศิลาอาสน์ อดีต ผอ.รร.ตราขตระการคุณ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
๑๑. นายสนั่น จันสังข์ อดีต ผอ.รร.เขาสมิงวิทยาคม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
๑๒. นายสงกรานต์ คงพริ้ว ผอ.รร.วัดห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การวิเคราะห์ หมายถึงการจำแนกเพื่อให้ได้ภาพรวม เกี่ยวกับ แบบแผน โดยใช้ แนวคิด/กระบวนการ/เทคนิค และ การวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ทั้ง และเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่าถูกต้องตรงกับ พระไตรปิฎก

๑.๕.๒ แบบแผน หมายถึง วิธีการ กระบวนการ เทคนิค ที่นำมาใช้ในการเผยแผ่ หลักธรรมที่จะส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

เทคนิควิธีการ หมายถึง การนำเสนอ ๔ ประเภท ๑) เนื้อหาประเภทการพัฒนา จิตใจเพื่อ ชีวิตที่ดีงาม ๒) เนื้อหาประเภทบูรณาการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ๓) เนื้อหาประเภทพระธรรมเทศนา และ ๔) เนื้อหาประเภทวิชาการ

กระบวนการ หมายถึง กระบวนการประชาสัมพันธ์ ๔ ขั้นตอนหลัก คือ ๑) การวิจัย หรือการหาข้อมูล ๒) การวางแผน ๓) การติดต่อสื่อสาร และ ๔) การประเมินผล

๑.๕.๓ การเผยแผ่หลักธรรม หมายถึง การทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ขยายกว้างออกไป เผยแผ่กว้างขวางออกไป การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ สอดแทรก เข้าไปใน กิจกรรมโครงการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

๑.๕.๔ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบ วงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๑.๕.๕ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต คือ พระนักเผยแผ่ ผู้ก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง การวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่พุทธธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารึ้นนี้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑.๖.๑ เอกสารและหนังสือ

๑.๖.๑.๑ ปราณี ศิริจันทพันธ์ กล่าวว่า “พระสงฆ์มีบทบาทเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ประเพณีโกนผมไฟ โกนจุก แต่งงาน การอุปสมบท งานศพ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ให้การศึกษอบรมกุลบุตรกุลธิดา ให้บริการทางสังคมสงเคราะห์และพัฒนาชุมชน ในสมัยโบราณ วัดยังเป็นศูนย์กลางของการศึกษา พระสงฆ์จึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มีบทบาทช่วยทำประโยชน์ให้แก่สังคมไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การสอนหนังสือ การสร้างโรงเรียน การสร้างวัด ดังจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทต่อสังคมไทยมาก ช่วยให้เกิดความศรัทธา และความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยรักษาฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาติ”^๕

๑.๖.๑.๒ วรรณวี ลีธรรมรงค์ กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลของรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบ โกงหนทลอลวง แกงแย้งชิงดี แต่ “องค์กรการเงินชุมชน” เป็นกลุ่มหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็ง ช่วยแก้ปัญหา ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมสร้างกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้และการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการพัฒนาคน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยแก้ปัญหา หรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนลงได้ เมื่อคนเข้มแข็งไปสู่ชุมชนเข้มแข็งแล้ว ประเทศชาติก็เจริญรุ่งเรือง เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน การมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน นอกจากจะช่วยเหลือแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาแล้ว ยังสร้างความรักความผูกพัน ฟื้นฟูคุณธรรมในจิตใจของคนในกลุ่มหรือชุมชนได้อีกด้วย กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนภาพองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งได้เป็นอย่างดีและชัดเจน^๖

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๒.๑ พระมหาบุญไทย ยโสธโร (ภุมะลา) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพวงศาจารย์ (คุณ ขนติโก) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพวงศาจารย์ (คุณ ขนติโก) มีความสอดคล้องกับการเผยแผ่พุทธธรรม คือ ท่านเป็นสื่อบุคคลที่มีความชำนาญในการเผยแผ่พุทธธรรม ได้ประยุกต์เนื้อหาสาระที่เข้าใจยากและไม่เป็นที่สนทำให้มี

^๕ปราณี ศิริจันทพันธ์, “สัมพันธภาพระหว่างพุทธศาสนากับสังคมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๒๓), บทคัดย่อ.

^๖วรรณวี ลีธรรมรงค์, “เครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราด”, รายงานการวิจัย, หน้า ๑.

เนื้อหาสาระที่เข้าใจง่าย และเป็นที่น่าสนใจ ท่านเป็นพระนักเทศน์แนวประยุกต์ผสมผสานระหว่างหลักธรรมที่มุ่งเหตุการณ์ปัจจุบันทันสมัย ทันโลก ลีลาการเทศน์แพรวพราว สามารถสะกดใจผู้ฟังด้วยน้ำเสียงนุ่มลึก ไพเราะเกาใจ นอกจากนี้ ยังมีความโดดเด่นในการเทศน์มหาชาติ เพราะท่านได้รับนิมนต์ไปบรรยายธรรม ปาฐกถาธรรม และเทศน์จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างๆ ทั่วประเทศ และต่างประเทศ ท่านจึงเป็นที่รู้จักมักคุ้นของบุคคลทั่วไปในนามว่า เป็นพระนักเทศน์ที่ดี เทศน์ได้ เทศน์เป็น เป็นต้น^๗

๑.๖.๒.๒ พระมหาแผน ธมฺมเมธี (ศรีอภัย) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพินเอกปิ่น มุกกันต์ รูปแบบการเผยแผ่พุทธธรรมของพินเอกปิ่น มุกกันต์ ได้แก่วิธีรูปแบบการพูดโดยการผ่านสื่อบุคคล และการพูดโดยผ่านสื่อมวลชน ซึ่งรูปแบบการพูดที่พินเอกปิ่น มุกกันต์นำมาใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม มี ๔ รูปแบบ คือ รูปแบบการบรรยาย รูปแบบการปาฐกถา รูปแบบการอภิปราย และรูปแบบการปราศรัย โดยทั้ง ๔ รูปแบบนั้น จากผลการศึกษาแล้วพบว่า ท่านได้ใช้รูปแบบการบรรยายและรูปแบบการปาฐกถาในงานเผยแผ่ธรรมะมากที่สุด ส่วนรูปแบบการอภิปรายและรูปแบบการปราศรัยพบว่า มีแต่ไม่มากนัก การใช้รูปแบบทั้ง ๔ ประการนั้น เป็นการพูดผ่านสื่อบุคคล คือตัวท่านเอง และการพูดโดยผ่านสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยู โททัศน์ และการเขียนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือธรรมะ โดยรูปแบบการพูดผ่านสื่อมวลชน ได้แก่ การพูดผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของท่าน ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสมัยนั้น ส่วนการเขียนหนังสือของท่านเป็นรูปแบบที่คงทนถาวร ยังคงอำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้^๘

๑.๖.๒.๓ พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิทฺโธ (ชัยดี) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปัตติ (วีระ ภาทหจรี) ผลการศึกษาพบว่า การเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปัตติ (วีระ ภาทหจรี) ท่านได้เผยแผ่ผ่านบทบาทภาระงาน กิจกรรมคณะสงฆ์ ๖ ประการ ได้แก่ บทบาทการปกครอง บทบาทศาสนศึกษา บทบาทสาธารณูปการ บทบาทการศึกษาสงเคราะห์ บทบาทสาธารณสงเคราะห์ บทบาทการเผยแผ่พุทธธรรม นอกจากนี้ ท่านยังมีรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พุทธธรรม ที่ดำเนินตามพุทธวิธีการสื่อสาร วิธีการเผยแผ่ของพระสาวก และมีการนำหลักการสื่อสาร ตามหลักนิเทศศาสตร์เข้ามาช่วยในการเผยแผ่พุทธธรรม เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการโน้มน้าว

^๗พระมหาบุญไทย ยโสธโร (ภูมะลา), การศึกษาการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพวงศาจารย์ (คุณ ชนติโก), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

^๘พระมหาแผน ธมฺมเมธี (ศรีอภัย), ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพินเอกปิ่น มุกกันต์, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า บทคัดย่อ.

น้ำวใจให้ผู้ฟังเกิดศรัทธา กล่าวหาญ เลื่อมใส รั้าใจ ฟังแล้วอยากให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเข้าถึงมหาชน หรือกลุ่มเป้าหมายมาก^๙

๑.๖.๒.๔ พระมหานันท ชยเสน (บรรจบ พุดชา) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษางานการเผยแผ่ของสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณณกมหาเถร) ผลการศึกษาพบว่า งานการเผยแผ่ของท่านว่าโดยเนื้อหา มี ๓ ด้าน คือการพัฒนา วิชาการ และการอนุรักษ์ การพัฒนา มีทั้งพัฒนาบุคคลและพัฒนาวัตถุ งานวิชาการมีทั้งประวัติศาสตร์ นิรุกติศาสตร์ และศาสนา การอนุรักษ์ มีทั้งการอนุรักษ์ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมเด็จพระธีรญาณมุนี มี ๒ ประการ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณธรรมและความรู้ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ บุคลิกภาพหรือปฏิปทาและคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการนำหลักพุทธธรรมมาพัฒนาบุคคลทั้งสองส่วน คือ ส่วนร่างกายและจิตใจ ส่วนร่างกาย เน้นพัฒนาความสัมพันธ์กับปัจจัย ๔ ส่วนจิตใจ เน้นพัฒนาให้มีความรู้ มีศีลธรรม การนำเสนอจะมี ๔ แบบ คือ แบบอุปมาอุปไมย แบบใช้นิทานสาธก แบบยกพระบาลีและแบบกวีนิพนธ์ สื่อที่ใช้เผยแผ่จัดตามการเข้ารหัสและถอดรหัสมี ๒ ประการ ได้แก่ สื่ออวัจนะ (Verbal) ได้แก่ คำพูดและตัวหนังสือ และสื่ออวัจนะ (non verbal) ได้แก่ ปฏิปทาและจริยาวัตร ผู้รับสารของสมเด็จพระธีรญาณมุนี มีอยู่หลายระดับตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้นำระดับประเทศ^{๑๐}

๑.๖.๒.๕ พระปลัดสามารถ ธมฺมธโร (ชีวะพลกษ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการประชาสัมพันธ์มี ๕ ขั้นตอนหลัก คือ การวิจัยหรือการหาข้อมูล การวางแผน การติดต่อสื่อสาร และการประเมินผล ขั้นตอนการติดต่อสื่อสารแบ่งเป็น ๔ องค์ประกอบย่อย คือ ผู้ส่งสาร ตัวสาร ช่องทาง และผู้รับสาร สิ่งสำคัญในการประชาสัมพันธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผล คือ การมีคุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์เผยแผ่ที่ดี เช่น มีพรหมวิหารธรรม มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ส่วน คุณสมบัติส่วนตัวของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สมถะ เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เป็นนักพัฒนาที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นพระนักเสียสละผู้ไม่มีเมตตาธรรมสูง เป็นพระนักศึกษาที่มองการณ์ไกล ตลอดถึงเป็นพระนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่รักและตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง^{๑๑}

๑.๖.๒.๖ พระวุฒิภรณ์ วุฑฒิกโร (พรมพิมพ์) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาเทคนิคและวิธีการ เผยแผ่พุทธธรรมของพระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตโต) ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาสาระที่เป็นจุดเด่น คือ มีเนื้อหาเรื่องการบรรยายธรรม เป็นลำดับขั้น เป็นขั้นเป็นตอน แต่ละประเด็น จะมีความรู้ใหม่ๆให้ขบ

^๙พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิทฺโธ (ชัยดี), ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิปัตติ (วีระ ภาทจารี), *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙)*, หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐}พระมหานันท ชยเสน (บรรจบพุดชา), การศึกษางานการเผยแผ่ของสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณณกมหาเถร), *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗)*, หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๑}พระปลัดสามารถ ธมฺมธโร (ชีวะพลกษ), บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ), *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐)*, หน้า บทคัดย่อ.

คืออยู่เสมอ โดยเฉพาะการใช้ภาษาร่วมสมัยเข้าใจง่าย อธิบายพุทธธรรมได้ลุ่มลึก ชัดเจน สามารถสรุปเป็นประเด็น ที่ท่านนำเสนอได้ ๔ ประเภท ดังนี้ เนื้อหาประเภทการพัฒนา จิตใจเพื่อชีวิตที่งดงาม เนื้อหาประเภทบูรณาการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื้อหาประเภทพระธรรมเทศนา และเนื้อหาประเภทวิชาการ^{๑๒}

๑.๖.๒.๗ พระมหารุ่งเพชร ขวนปญโญ (พัทธาป) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ผลการศึกษาพบว่า ท่านได้เผยแผ่พุทธธรรมผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และจัดพิมพ์เป็นหนังสือธรรมะออกเผยแผ่ เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้ลด ละ เลิก ความโกรธ ความโลภ ความหลงได้บ้าง ผู้ฟังที่มีความทุกข์ก็ให้หายจากความทุกข์ได้บ้าง หรือผ่อนคลายลงได้ โดยเฉพาะหนังสือธรรมะเป็นคำสอนที่ชักจูงโน้มน้าวจิตใจของบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักพุทธธรรม และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดความสุขในครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สรุปความว่า พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ท่านมีทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการนำเสนอหรือเผยแผ่พุทธธรรม (ศาสตร์ คือความรู้ ศิลป์ คือเทคนิคและวิธีการ) ดังนั้น รูปแบบและวิธีการเผยแผ่ของท่านจึงอาจเป็นแบบอย่าง เป็นบรรทัดฐานการเผยแผ่และสามารถนำไปศึกษาเพื่อใช้เผยแผ่พุทธธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๓}

๑.๖.๒.๘ ชินรัตน์ ขุนณรงค์ ได้วิจัยเรื่อง กิจกรรมต่อยอดกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมการต่อยอดของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ บ้านหนองน้ำจืด ก่อให้เกิดคุณลักษณะที่สร้างและสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เนื่องจากทำให้เกิดทุนต่างๆ โดยเฉพาะช่วยเพิ่มทุนเงินตราอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมปล่อยกู้ให้กับสมาชิกได้อย่างเพียงพอ รวมถึงสามารถนำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ตอบสนองต่อความต้องการ ทั้งยังพัฒนาคุณลักษณะกระบวนการเรียนรู้และทักษะการจัดการของกรรมการและสมาชิกของกลุ่มนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มเองได้ รวมถึงพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณหรือความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มให้เพิ่มมากขึ้นจนถึงถือว่ากลุ่มสัจจะ

^{๑๒} พระวุฒิกรณ์ วุฑฒิกโร (พรมพิมพ์), ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๓} พระมหารุ่งเพชร ขวนปญโญ (พัทธาป), ศึกษารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

สะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืดมีความเข้มแข็งและถือได้ว่าเป็นตัวอย่างอันดีของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ในระดับประเทศ^{๑๔}

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ มีเอกสารที่ช่วยสนับสนุนในการทำงานวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งเอกสารและงานวิจัยดังที่กล่าวมานี้เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ที่มีบทบาทต่อสังคมไทย ทั้งรูปแบบวิธีการ เทคนิค หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่หลักธรรมของแต่ละท่านที่สอดคล้องกับพุทธวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้า ซึ่งบางท่านทำงานเผยแผ่ใช้ภารกิจของสงฆ์ ๖ ประการ และประยุกต์ธรรมให้ร่วมสมัยและผ่านสื่อใหม่ๆ ได้อย่างลงตัว จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทำวิจัยได้อย่างสะดวกและราบรื่น ทั้งหลักการ แนวคิดที่สามารถยืนยันทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเป็นประโยชน์ต่อเรื่องที่จะทำการวิจัยต่อไป

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต เหมาะสมที่จะใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เนื่องจากเป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์ถึงแบบแผนความเปลี่ยนแปลงในการเผยแผ่หลักธรรมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบัน การศึกษาวิจัยดังกล่าวต้องการข้อมูลที่ละเอียด และต้องอาศัยความต่อเนื่องของช่วงเวลาเพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้เกิดความเข้าใจถึงหลักและวิธีการเผยแผ่หลักธรรมที่จะส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ว่ามีวิธีการอย่างไร ส่งผลต่อกลุ่มอย่างไร ทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

๗.๑ รูปแบบการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับการศึกษารูปแบบวิธีการเผยแผ่หลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เกิดความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นการศึกษาวิเคราะห์หลักการเผยแผ่หลักธรรม ผู้ศึกษาจึงกำหนดเอากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ กลุ่มนี้ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเก็บ

^{๑๔}ชินรัตน์ ขุนณรงค์, กิจกรรมต่อยอดกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาชนบทศึกษาและการพัฒนา (สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕) หน้าบทคัดย่อ.

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์แบบแผนการเผยแพร่หลักธรรมที่จะส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ และศึกษากระบวนการต่างๆ ที่ทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ นี้ เกิดความเข้มแข็ง

๗.๒ แหล่งข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นแหล่งข้อมูลจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย ทั้งบุคคล สื่อ เอกสารต่างๆ และบริบทต่างๆ ของการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๗.๒.๑ แหล่งข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตที่มีการจัดทำและบันทึกไว้ เช่น เอกสารประกอบการอบรม การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เอกสารสรุปผลการปฏิบัติงานในพื้นที่เครือข่ายของกลุ่ม เช่น โครงการอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม การอบรมสร้างแกนนำ เอกสารสรุปการประชุมประจำเดือน เอกสารประจำเดือนประจำปี เป็นต้น

๗.๒.๒ บุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ที่เกี่ยวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ประกอบด้วยกลุ่มประชากร ๒ กลุ่ม ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์ จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดกฎเกณฑ์มีกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์ทรงวุฒิ รองเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผู้ร่วมการเผยแพร่ธรรม ร่วมก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ให้การสนับสนุนตั้งแต่แรกเริ่ม กับ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต ปี ๒๕๓๕ – ปัจจุบัน ๐๓๙-๕๑๑๒๓๘

๒. พระครูสุธรรมมาตร เจ้าอาวาสวัดธรรมามิขุ เจ้าคณะตำบลเนินทราย พระอุปัชฌาย์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด นธ.เอก ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นเวลาร่วม ๒๐ ปี กลุ่มวัดธรรมามิขุ ๐๘๑-๗๘๒๕๗๓๑

๓. พระครูวิมลโสมนันท์ เจ้าอาวาสวัดท่าโสม เจ้าคณะตำบลท่าโสม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด นธ.เอก, ป.ตรี พร.บ., ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นเวลาร่วม ๑๕ ปี กลุ่มวัดท่าโสม ๐๘๙-๕๕๐๒๖๕๘

๔. พระครูโมฆิตวิริยคุณ เจ้าอาวาสวัดหนองเสม็ด เจ้าคณะตำบลหนองโสน พระอุปัชฌาย์ พระวินยาธิการ อำเภอเมือง จังหวัดตราด นธ.เอก, ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นเวลาร่วม ๑๕ ปี กลุ่มวัดหนองเสม็ด ๐๘๑-๐๐๐๘๗๙๕

๕. พระครูโสภณสุตวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดน้ำเขียว เจ้าคณะตำบลแหลมงอบ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ปธ.๓, นธ.เอก, ป.ตรี พธ.บ., ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นเวลาร่วม ๑๘ ปี กลุ่มวัดน้ำเขียว ๐๘๖-๗๑๒๖๘๑๔

๖. พระปลัดสุทธินันท์ ชินวิโส เจ้าอาวาสวัดอ่างกระป่อง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด นธ.เอก, ป.ตรี พธ.บ., ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เป็นเวลาร่วม ๘ ปี กลุ่มวัดอ่างกระป่อง ๐๘๖-๕๕๑๕๕๖๔

๗. อาจารย์ประดิษฐ์ ดวงนภา ประธานเครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ปี ๒๕๔๐-ปัจจุบัน วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด อายุ ๗๙ ปี, ป.ตรี(สังคมศึกษา), อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนตราษตระการคุณ ๐๘๙-๕๑๕๑๕๔๒

๘. อาจารย์วรรณ บุญล้อม กรรมการเครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯช่วยงานมา ๑๘ ปี ฝ่ายสัญญาเงินกู้ วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด อายุ ๗๐ปี ป.ตรี ปัจจุบันข้าราชการบำนาญครู ๐๙-๗๒๖๔๗๒๘๙

๙. คุณรณจวน เนตรสุวรรณ กรรมการเครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯช่วยงานมา ๒๐ กว่าปี ฝ่ายผู้ตรวจบัญชีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯทั่วจังหวัดตราด ที่อาคารพระราชเชมากรณ์ วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด อายุ ๖๕ ปี ปัจจุบันข้าราชการบำนาญสาธารณสุข ๐๘-๑๘๖๓๙๓๗๔

๑๐.นายสุรศักดิ์ ศิลาอาสน์ อดีต ผู้อำนวยการโรงเรียนตราษตระการคุณ อำเภอเมือง จังหวัดตราด อายุ ๖๒ ปี ปริญญาโท(สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอกนโยบายสาธารณะ) รับรู้การปฏิบัติในเรื่องกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ๑๐ กว่าปี ปัจจุบันข้าราชการบำนาญครู ๐๘๑-๑๕๔๓๙๓๙

๑๑.นายสนั่น จันสังข์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียน เขาสมิงวิทยาคม อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด อายุ ๖๐ปี ปริญญาโท (ค.ม.) เป็นสมาชิกรับรู้การปฏิบัติในเรื่องกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ๑๐ กว่าปี ปัจจุบันข้าราชการบำนาญครู ๐๘๗-๘๓๔๗๖๙๔

๑๒.นายสงกรานต์ คงพริ้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด อายุ ๕๗ ปี ปริญญาตรี(บริหารการศึกษา) รับราชการครู รับรู้การปฏิบัติในเรื่องกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯประมาณ ๑๕ ปี ที่ผ่านมา ๐๘๙-๙๓๑๔๘๑๓

๗.๒.๓ ข้อมูลจากพื้นที่ หรือบริบท ข้อมูลพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ดำเนินการ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทั้งหมด เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางการเมืองการปกครอง ลักษณะทางสังคม และความเชื่อ ความศรัทธาในหลักธรรมทางศาสนา ทัศนคติ อารมณ์ ความรู้สึก

๗.๓ วิธีการเก็บข้อมูล

๗.๓.๑ การเข้าชุมชน ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ เพื่อลงพื้นที่ศึกษางานวิจัยและประสานงานกับ กรรมการ สมาชิกของกลุ่ม เพื่อที่จะได้แนะนำตัวเองแก่สมาชิกกลุ่ม ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจและชัดเจนในการเข้าไปศึกษาของผู้วิจัย

๗.๓.๒ การสนทนาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีการเข้าไปพบปะพูดคุยในโอกาสต่างๆ เช่น งานบุญ การพูดคุยระหว่างกินข้าว หรือยามว่าง และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป็นการคุยอย่างเป็นกันเอง แบบไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความสนิทสนมกลมเกลียว คำนึงกับกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้ศึกษาวิจัยจนนำไปสู่การยินดีให้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและเป็นข้อมูลจริง

๗.๓.๓ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการเก็บข้อมูลโดยการพูดคุยสนทนา ถาม-ตอบ ในประเด็นเฉพาะที่จะศึกษาให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ลึกซึ้ง ซึ่งการสนทนาแบบนี้ผู้ศึกษามุ่งเฉพาะคนสำคัญ อันเป็นตัวแทนของกลุ่มและสมาชิกที่สำคัญของกลุ่ม

๗.๓.๔ การสังเกต เป็นการพิจารณาดูปรากฏการณ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในหลักการเผยแผ่หลักธรรม ที่เกิดขึ้นในกลุ่มและชุมชน

๗.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และมีการปฏิบัติการร่วมกับชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา ผู้ศึกษาจึงใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑) ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์

๒) รวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่จะใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือวารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๓) ศึกษารายละเอียดของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดการเผยแผ่หลักธรรม ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต และการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ๒) เพื่อวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับปัจจัยหรือตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยกำหนดกรอบตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๕ ด้านการเผยแผ่

๗.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งและจัดเก็บแบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นการรวบรวม ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ๑) ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงพระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์จำนวน ๑๒ รูป/คน
- ๒) นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างจำนวน ๑๒ ชุด โดยกระจายกลุ่ม ตัวอย่างไปตามที่ต่างๆ ตามจำนวนพระภิกษุสงฆ์และคฤหัสถ์
- ๓) นำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอ้างอิงให้เกิดคุณภาพกับงานวิจัย
- ๔) สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๗.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวความคิดการเผยแผ่หลักธรรม ของ พระอาจารย์ สุบิน ปณีโต เพื่อศึกษาการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต เพื่อวิเคราะห์ แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- ๑.๘.๑ ทำให้ทราบแนวความคิดการเผยแผ่หลักธรรม ของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต และการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต
- ๑.๘.๒ ทำให้ทราบการวิเคราะห์แบบแผนการเผยแผ่หลักธรรมที่ส่งเสริมกลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต